

Tiden er nogen Trang til Boliger af den Bestaffenhed, hvortil Lovforslaget nærmest sigtede, men at Trangen væsentlig er fremkaldt ved forbigaaende Omstændigheder, navnlig ved Tilstedeværelsen af en Del ikke ellers i Kommunen hjemmehørende Arbeidere, som ved ekstraordinære Tilfælde ere blivne kaldte dertil, navnlig ved saadanne Tilfælde, hvorved der har været Spørgsmaal om store offentlige Arbejder, som Fernbaneanlæg, Havnebygning og deslige. Det bemærkes altsaa, at der i disse to Kommuner har været Trang tilstede, men det erkjendes paa den anden Side, at det er af den Slags Trang, som ikke kan afhjælpes gennem Lovgivningen. Af de øvrige Kjøbstæder have 4 forment, at der vel ikke ligefrem er nogen Trang tilstede, men at der dog af og til har vist sig lidt Knapthed med Boliger af den Bestaffenhed, som her omtales. De have dog lige saa bestemt udtalt sig imod, at der ad Lovgivningsveien skrives til at tilvejebringe de fornødne Midler derimod, og to af dem have ligefrem sagt, at det er af det Slags Ting, hvortil Trangen vil blive afhjulpen ved private Midler, medens de to andre have ment, at dette var den rette Vej, ad hvilken Trangen kunde afhjælpes. Samtlige de øvrige Kommuner have erklæret, at der ikke var eller nogenstunde havde været Trang til Boliger af den her omhandlede Bestaffenhed, og Alle som En have de udtalt sig imod, at der af Lovgivningsmagten søgtes Noget fremtvunget i den Retning. Der synes saaledes ikke at være nogen virkelig Trang tilstede for ved Lovgivningen at gribe ind i denne Materie. Det er tværtimod givet, at det vilde være en Foranstaltning, som ligefrem vilde være de allerfleste Kommunalbestyrelser imod, og det tør derfor forudsættes, at ogsaa Virkningerne deraf ikke vilde være overmaade store. De arede Medlemmer ville desuden have bemærket, at dette Lovforslag kun gaar ud paa at skaffe Jord til Byggepladse for disse Husvilbe, men jeg tilstaar, at dette ogsaa har nogen Betænkelighed, da Forholdene i Kjøbstæderne ikke ganske ere de samme som paa Landet. Det lader sig jo nemlig ikke benegte, at der i enkelte Kjøbstæder kan være saadanne Forhold tilstede, som medføre, at Byggepladser have en højere Værdi end sædvanlig, og da man ikke har troet at burde lade Lagationsmænd fra selve Kjøbstæden vurdere Grunden, men har ment at maatte tilkalde Folk dertil andesteds fra, turde det vel være, at man ikke paa den Måde vilde være i Stand til at ramme det Rette. Naar der efter en saadan almindelig Undersøgelse som den, her foreligger, har vist sig ikke at være nogen Trang tilstede, mener jeg i alt Fald, at man fra Lovgivningsmagtens Side skal være overmaade varsom med at give Bestemmelser, der gaa ud paa en Expropriation af Andres Eiendom. Jeg ser derfor ikke rettere end, at der er opnaaet, hvad der for Tiden kan og bør opnaas, og jeg

synes ikke, der er nogen Anledning til at fremme denne Sag videre.

Witther: Jeg vil bemærke, at mange af dem, der ere mest interesserede i denne Sag, slet ikke have nogen Indflydelse paa Valget af Kommunalbestyrelserne, men disse ere i mange Tilfælde i en afgjort Opposition til den paagældende Del af Befolkningen. Jeg kan derfor her som Medlem af Rigsdagen ikke tage det fulde Hensyn til Kommunalbestyrelserne, som jeg vilde, hvis man kunde sige om dem, at de vare et Udtryk ogsaa for den Del af Befolkningens Mening, som denne Sag nærmest angaar. I Øvrigt er det min Mening, at dette ikke er en ren KommunalSag. Det er Statens Sag at se til, at der ikke udfælder sig saadanne Forhold omkring i Landet, som, hvis de indtræde efter større Maalestok, kunne blive farlige for den offentlige Sikkerhed. I ethvert Fald tror jeg, at det netop paa Grund af de Stenninger og Tilstande, som findes omkring i Landet, kunde være heldigt, at man tog nogle Forholdsregler, hvorved man paa en noget fyldigere Måde, end man maaste kunde siges ligefrem at være forpligtet til, kunde indbefomme den Trang, der ytrer sig. Det er ikke værd at styrke dem, som ere Fjender af Samfundet, men det gjør man, hver Gang Magthaverne ikke ville tage Hensyn til den Trang, som er tilstede, og ikke ville vise nogen Indbefommen overfor saadanne Fordringer. Naar man indbefommer de berettigede Fordringer, tager man Venene fra dem, der ville støtte Folk i uberegtigede Fordringer, og det er derfor, jeg tror, at man selv om Dieblisset ikke absolut kræver en saadan Forholdsregel, dog ikke skal vise den bort, fordi dette kan faae et helt andet Udsende for dem, hvem Sagen egentlig angaar. Det kommer til at se ud, som om der var en vis Mangel paa Medfølelse for deres Stilling. Enhver veed vel ogsaa, at der, om man end ikke kan sige, at der i Kjøbstæderne er en absolut Mangel paa saadanne Boliger, dog mange Steder er saa usle Boliger, at de ikke ere stort bedre end dem, hvori man lægger et Svin eller en Ko, og disse Boliger kunne tilmed undertiden være temmelig dyre. Det synes mig derfor, at det kunde være ganske rigtigt, om man maaste kunde gjøre en lille Strek i Regningen for dem, som leve af deres Medborgeres Nød og tvinge dem til at leve i saadanne Huler, naaget de maa betale for dem. Det er det, jeg havde tænkt mig, der kunde tilvejebringes ved en saadan Lov. Jeg er ogsaa overbevist om, at Beredvilligheden hos Kommunerne til at afhjælpe forekommende Trang vil være større, naar der er en Lov, som paabyder noget Bestemt i paakommende Tilfælde. Jeg kan altsaa aldeles ikke se, at det vilde være rigtigt af Thinget at forkaste denne Lov, ihvorvel